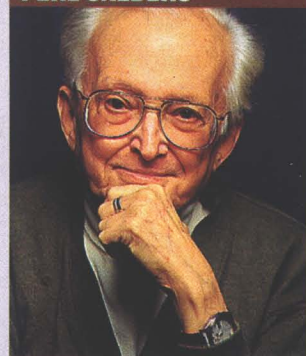

Estàtues de sal

PERE CALDERS

Vivim en una època de retratar-ho tot, la imatge de fets i de persones salta a cada moment davant els nostres ulls. Les personalitats dels rams diversos gaudeixen d'una precària intimitat. La mania de la fixació gràfica ens fa crear curiosos fantasmes, i com que les conspiracions de sobretaula són agradables, sobretot si el local té aire condicionat, ens hem concedit el gust d'unes prudents actituds *contestatàries*, que havien de comptar amb cara retratable i no exposar-nos a gaires contratemps. Hi ha mals que no volen soroll, els enemics de debò són massa perillosos.

El nostre és un país de classe mitjana —ens hem quedat sense proletariat autòcton—, i les protestes són candoroses, es distingeixen per un anacronisme de mena angèlica. L'adversari (el de la fotografia inventada a corre-cuita) és el burgès, una mica a la manera del senyor Esteve, amb panxa prominent, anells, cigar i tirant a limfàtic. En general, la cançó de protesta, el teatre de cabaret i d'assaig, una part de la poesia i de la literatura pretesament d'avançada, s'han nodrit de peces de museu, de tòpics que ja tenen prop d'un segle i una migradíssima vigència actual. Hem extret inspiració dels temps en els quals la burgesia comptava amb uns rostres concrets, el burgès era un senyor de fesomia coneguda i amb la inclinació de fer-se retratar en una part ben visible dels seus productes, “que calia refusar com a falsos si no ostentaven el retrat i la firma del fabricant”. Les autèntiques fulles Gillette, el vi de J. Seguin, l'aigua de fades de Sara Fèlix, la bomba rotativa dels germans Moret, etcètera. Més que no pas bancs, hi

El nostre és un país de classe mitjana, i les protestes són candoroses

havia banquers, amb una figura de contorns familiars. “La vida del burgès: menjar, beure i no fer res.”

Els nostres trets —inofensius taps de suro disparats amb escopetes d'aire comprimit— apunten contra uns petits ninots de parada de fira; en cas d'encert, tot al més que podem aspirar és a rebre com a premi un sant de guix. No ens hem adonat que en aquesta era fotogràfica, precisament quan ho retratem tot, el nou capitalisme no presenta una corporeïtat que pugui captar l'objectiu. No es pot retratar la General Motors tal com es retratava Henry Ford, els volums reflecteixen la llum d'una altra manera. Si triem un gran antagonista i el volem atacar a cops de literatura o de cançons, el perfil del senyor Esteve ens quedarà pobre, no ens servirà ni per a donar forma als oficinistes de confiança moderns. Això aquí, entre nosaltres. A fora, en els països diguem-ne més tecnificats, els accessoris que fem servir per a la sàtira antiburguesa —un món obtús, la torreta amb jardí, les bones digestions i els ideals reduïts a escala domèstica—, constitueixen un problema que va afectant, en onades successives, els estaments de la mà d'obra especialitzada. Amb aquestes armes no inquietarem ningú, si no és a nosaltres mateixos. És com allò de sotragar els Estats Units fent broma amb la Coca-Cola.

Caldrà confessar que les nostres incursions en el camp de la literatura compromesa s'han assemblet a donar un tomb pel barri per a estirar les cames, sense allunyar-nos massa de la farmàcia de guàrdia. En moltes obres, el toc social protestatari ha estat un toc obligat de cornetí. Potser no podíem fer gaires coses més, però aleshores és una llàstima que les hàgim fetes mansament, sota el dictat de les consignes. Mentre la societat de consum no tingui altres enemics que aquest infantilisme revolucionari, continuarà posant-nos son a les orelles.